

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 19.

Negyedszázad a státus életéből.

Ma jelent meg az erdélyi kath. státus igazgatótanácsának jelentése, mely a f. hó 27-én összeülő közgyűlés elé kerül. A jelentés bő kivonatban alább olvasható.

Kiemelkedő része a jelentésnek a bevezetés, mely rámutat a negyedszázados mult alkotásaira. Huszonöt esztendővel ezelőtt b. e. Fogarassy püspök hathatós közreműködésével alakult meg a kath. státus. Erdély sajátos viszonyaiban és különálló történelmi fejlődésében bírja létének okát.

Aggódva néztek alakulása elé, akár csak ma a magyarországi kath. autonomia — talán mondhatjuk — alakulása elé.

Ime, most már negyedszázados multra tekinthetnek vissza erdélyi kath. testvéreink. Büszkén mutathatnak a negyedszázad sikereire. Iskolákat, nevelő- és tanintézeteket állítottak, templomokat építettek, a katolikusokat hitükben megerősítették, érdeklődésüket az egyház ügyei iránt felkeltették, nemes áldozatkészségüket ápolták.

Magyar katolikusok! tekintetek bizalommal a jövőbe: ime az autonomia eredménye!

Az érdekes jelentést a következőkben adjuk:

Az erd. róm. kath. státus igazgatótanácsának 1898. évi jelentése.

Az erd. rom. kath. státus igazgatótanácsa most adta ki terjedelmes, a státus ügykezelésének minden ágát tüzetesen ismertető jelentését,

mely jelentésnek tartalma, az abban megnyilatkozó komoly hang s az abban feltüntetett fényes eredmény a mai időben a kath. autonómiai szervezkedés kezdetén igen sok tanulsággal szolgálhat azok ak, kik előtt az autonómiai élet úgy szólván ismeretlen, s kik tán éppen ezért fogadják oly hidegen és gyanakvólag a kath. autonomia létesítését célzó törekvéseket.

A jelentés első sorban röviden, de marcans színekkel rajzolja a státus, illetőleg az igazgatótanács 25 éves működését. Önérettel utal rá a különböző alapok gyarapodására; a státus ingatlan birtoka szintén szépen szaporodott, 1873-ban csak a kolozsmonostori uradalom volt a státusé, ma ezen kívül a nagymási, rendnöthi és alsó-bajomi szépen jövedelmező uradalmaknak szintén a státus a birtokosa.

Örömmel számol be a *gymnasiumokról* is, amennyiben a státus gymnasiumai jelenleg minden irányban lépést tartanak az állami gymnasiumokkal, ami részben az állami segítyeknek tudható be. Ezen 25 év alatt rendezte a státus a lelkészi *kongrua* ügyét is, amidőn nagy áldozatok árán lehetővé tette, hogy minden lelkész fizetése a minimalis 600 frtra egészítsék ki. E negyedszázad alatt a státus 20—25 *templomot emelt*, ujabban nagy áldozatokkal restauráltatta a Kolozsvár szomszédságában lévő, műbecsrel bíró *kolozsmonostori* híres Árpád-kori apátsági templomot.

A lefolyt 25 év ezen rövid ismertetése után a hazafias érzés őszinte hangján emlékezik meg országos gyászunkról, Magyarország felejtethetetlen királynéjának gyászos kimulásától, a magyar király és magyar nemzet mérhetetlen fájdalomról s indítványozza, hogy a f. hó 27-én összeülő kath. státus gyűlés ő felségéhez inté-

zendő feliratban adjon kifejezést mély gyászának, jobbhágyi hűségének.

Majd az igazgató tanácsban beállott változásokkal foglalkozva, közli a megválasztott igazgató tanácsosok neveit s tudatja, hogy az ideai státus gyűlés alelnököt, 2 egyházi és 7 világi igazgató tanácsost lesz hivatva választani.

Hogy az autonomia mily hatalmas rugója az *együttérzésnek* s a *közjóért* hozott áldozatoknak, azt fényesen bizonyítják a jelentésben felsorolt ez évi alapítványok. Így pl. *Bulbuk* Manó kolozsvári kereskedő 60,000 koronát tett le alapítványként erdélyi ifjak nevelésére, *Kovrig* Tivadar nagybirtokos 120,000 koronát hagyományozott örmény leányárvaház emelésére. A jelentés részletesen szól a státus 6 fő- és algymnasiumáról, 7 finevelő intézetéről, 2 internatusáról, tanító és tanítónőképződjéről sárvaházáról, számos népiskolájáról, mely része a jelentésnek bizonyítja, hogy a státus jövedelmének legnagyobb részét a leghazafiasabb célra, a *népnevelésre és középiskolai oktatásra* fordítva a legüdvösebb kulturmissiót teljesíti Erdélyben, a mi onnan is kitűnik, hogy a 7 gymnasiumban 46 német és 194 román ajku tanuló szívja magába a magyar szellemet, a hazafias gondolkodást. A jelentés végül a státus uradalmainak költségvetéseit tartalmazza.

Az evangélikusok konventje.

Budapest, október 19.

Az ágost. evang. egyház ma délelőtt kezdte meg több napra terjedő egyetemes közgyűlését *Prónay* Dezső báró egyetemes felügyelő és *Baltik* Frigyes szuperintendens kettős elnöklésével.

Délelőtt 10 órakor istentisztelet volt a Deák-téri templomban, a honnét a gyülekezet az evang. iskola dísztermébe vonult. A jelen-

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A fiukról.

Írták: Helén és Ilona.

Kedves Szerkesztő Bácsi!

A »Tiszántúl« valamelyik számában valami F. P. betűk mögé rejtőző »csúnya fiu« irt valami tárczaféle csevegést valami két leányról. A sok valami olyan bizonytalan homályba borította az egész históriát, hogy első pillanatban mi magunkat éreztük találva. Később jutott aztán eszünkbe, hogy az illető valakik mi nem lehetünk két oknál fogva. Először is, igaz ugyan, hogy csúnya fiut ismerünk egy egész sereget, de azok közt egyikre sem illenek az F. P. kezdő betűk. Másodszor nem voltunk ott a Színházi képtelenségek előadásán s így nem is kérhettük fel a csúnya F. P. urat ilyesféle jellemrajz vagy talán inkább karrikatura írására.

De nil hiszen még nem is ismer minket Szerkesztő Bácsi. Hát tetszik tudni, mi két kis leány vagyunk, a kiket még a kedves nővérek dedójából származó örök barátság fűz össze. Ott történt meg egy nap, hogy közlünk Helén megharagudott egy kis kócos suszterinasra s mikor hazafelé mentünk, kiugrott a sorból és ott az egész csoport gyerek meg a kedves nővér szemeláttára elkezdte püfölni

Természetesen végre is ő szaladt meg, de másnap nagy vizsgálat lett a dologból. Egyforma leányok voltunk már akkor is mind a ketten. Hasonló volt a nagyságunk, a ruhánk, csak a hajunk különbözött. Még a nevünk is egy volt: Ilonka. Így aztán megesett az a kis kellemetlenség, hogy a két Ilonka közül minden szabadkozása daczára az ártatlant szépen kitérdepeltették az egész dedó színe elé.

Nagy esemény volt ez, a mely nem maradt hatás nélkül az igazi bűnösre. A büntetés letelte után — 5 perc volt az egész — lassan odasompolygott az ártatlanhoz:

— Ilonka! Kell egy kis turós pite?

A könnyek csakhamar felszáradtak a czukros sütemény láttára. Ilonka — az ártatlan — elfeledte a sérelmet, megette a turós pitét s a két Ilonka örök barátsága meg volt pecsételve.

Azt azonban el akarták kerülni, hogy máskor is ilyen fatális félreértések forduljanak elő. Megállapították tehát, hogy egyikünk lesz Helén, a másik pedig Ilona.

Ezek még hozzá nagylányosabban is hangzanak. Ugy-e, Szerkesztő Bácsi?

Azóta együtt jártuk végig az összes iskolákat, együtt kezdtük meg a táncztanulást a kis »czuczli-kolonban« (azok a csúnya gimnazisták nevezték el így, mert sok volt benne a kis leány), együtt majálisoztunk, jelenleg együtt bálozunk s ha a jó Isten meg még más valaki is úgy akarja, hát egyszerre is lépünk avval a valakivel oltár elé . . .

Na de erről csitt! Még meghallja a mama s akkor kikapunk.

Természetesen együtt olvastuk el a Tiszántúlt is Helénéknél a kamarában (másutt meglátta volna a mama). Elhatároztuk, hogy együtt is fogunk kifejezést adni méltó felháborodásunknak F. P. vakmerősége felett.

Mert bizony csak vakmerőség az, ha egy »csúnya fiu« nekiül és két »szép leányt« kifiguráz. S még hagyján, ha a valóságot írná. De tudja meg Szerkesztő Bácsi, hogy olyan két leány nincs, nem volt és nem is lesz soha, a milyenek ott le vannak pingálva. Az egész leányország nevében ünnepélyesen óvást emelünk a ráfogások özöne ellen, melylyel két szegény ismeretlen kollégánk elhalmoztatik. Reméljük, ők maguk sem késtek kellő rendreutasításokkal élni, mikor a csúnya F. P. ur először jelent meg uzsonáikon a büntett elkövetése után.

Két leányról irni: egyszerűen képtelenség. Nem a csúnya F. P., hanem sokkal kiválóbb egyének sem tudták a leánytermészetet kikutatni. Hja, nem körtük mi a titkainkat mindenki orrára! A ki mégis rólunk ír: egyszerűen valótlanul ir össze. Olyan jókat mutatunk az ilyenféle »leányismerők« firkaín, hogy na! Ne vegye rossz néven F. P., de ő is erre a sorsra jutott.

Jutott pedig azért, mert a mit ő két »megbizójáról« mond, azt bizony csak ő képzelte, hogy úgy van.

voltak soraiban láttuk: *Fabiny* Teofilt, *Radvánszky* János bárót, *Zsilinszky* Mihályt, *Háviár* Dánielt, *Podmaniczky* Géza bárót, *Laszkary* Gyulát, *Szentiványi* Árpád, *Szöts* Pál, és *Leholczky* Antal orsz. képviselőket, *Sárkány* Sámuel és *Gyurátz* Ferencz szuperintendenseket stb.

A közgyűlést *Prónay* Dezső báró nyitotta meg.

Vannak események — ugymond — amelyeknek hatása alatt áll minden ember, amelyek az emberi lélekre oly megrendítőek, hogy amikor egy gyülekezetbe összejönnek, mindegyiknek szívét egy érzelme hatja át. Ily érzés fogja el a gyülekezetet, arra gondolván, hogy elvesztettük forrón szeretett királynéokat, aki ragaszkodott hozzánk a szíve szerint s a ki királyné volt ami szívünk szerint. A gyász napjaiban az evang. egyház megtette már a maga kötelességét, de ő most sem teheti, hogy az egyetemes közgyűlést mással nyissa meg, mint elvesztett fejedelemasszonyunkra vonatkozó visszaemlékezéssel.

Megnyitó beszéde elején azt fejtegeti, hogy minden haladás egyuttal pusztulással jár. Nemzetek alakulnak, de ugyanakkor más népek eltűnnek. Új társadalmi osztályok támadnak, — más osztályok vesztén. E haladó és pusztuló irányban csak egy nyugvópont van: Az evangélium. Azt óhajtja, hogy mindenki találjon reményt és vigaszt alást az evangéliumban.

Az eszmékben gazdag beszédét *Gyurátz* szuperintendens indítványára egész terjedelmében jegyzőkönyvbe veszik.

Prónay Dezső báró ezután bemutatta évi jelentését, amely a királyné halálán érzett részvét kifejezéséről, az év folyamán történt lemondásokról, megejtett választásokról s egyéb fontosabb mozzanatokról emlékezik meg. A közgyűlés köszönettel vette tudomásul a jelentést.

Zsigmondy Jenő dr. jegyző ezután jelentést tesz *Fabiny* Teofil bányaterületi felügyelő lemondásáról és *Zsilinszky* Mihály megválasztásáról. A közgyűlés az előbbinek sok évi buzgóságáért köszönetet szavazott, az utóbbit pedig örömmel üdvözölte.

A Horvát és Szlavonországok területén levő evang. egyházközségek hovátartozósága dolgában eddigelé még nem érkezett válasz a kormánytól, de közben egy horvát országos vallásügyi törvény kimondotta, hogy a szerémségi egyházközségek Magyarországhoz tartoznak.

Többek felszólalása után a közgyűlés örömmel vette tudomásul a rég vajdó kérdés szerencsés megoldását.

Mentségül szolgálhat, hogy tulajdonképen nincs is olyan fiu, a ki ne lenne képzelődő.

Ha egy leánynak valami csecsebecsét adnak, arról ő az képzeli, hogy a megajándékozott okvetlenül saját kezével fogja letörölni. Ha uszonák után cigarettára gyujtanak, biztosra veszik, hogy azok a hófehér kezeskék összeszedik azokat a cigarettacsutkákat, amelyek két bizonyos hegyes fog nyoma látszik s a megmaradt dohánynyal hintik be a nyári ruhákat télen és a téli ruhákat nyáron.

Micsoda képzelődés!

A kis csecsebecse örüljön, ha a szobalány össze nem törli a törülgetéskor — ha egyáltalán letörölni. Mikor pedig e tisztelt urfiak úgy nyolcz óra tájt hazaballagnak a jó uszonáról, első dolgunk ajtót, ablakot kinyitni s úgy hajtani ki azt a fojtó füstöt, a miben nem tudják, hogyan lehet élvezetet találni. A cigarettacsutkák is igen jó helyre találnak a kályhában. De összegyűjteni őket! Ki hallott ilyesmit?

Az már meglehet, hogy paszulyt főzni nem tud minden leány (mi ketten tudunk ám!) Hanem tortákat, süteményeket miadénik tud készíteni, már csak azért is, hogy eldicsekeshessenek vele. Az aztán nem tartozik senkire, hányat rontunk el addig, míg egy élvezhető dobos tortát kifabrikálunk. Az a fő, hogy elkészítjük és hogy jó.

És most a legfőbb dologról: a szerelemről.

Nagyon szépen tud erről okoskodni F. P. ur. Valószínűleg a mi mamáinktól kért ebben a tekintetben egy kis oktatást, mert a mamák

Helyeselte a közgyűlés azt is, hogy *Zelenka* Pál szupenintendens a német császár meghívására Jeruzsálembe utazott, hogy ottani evang. templom felavatásán képviselje a magyar ev. egyházat.

A theologiai akadémia nagy bizottságának működéséről *Fosavék* Sándor számolt be. Ennek kapcsán jelenti, hogy *Nikodém* János aradi lelkész 4000 koronás alapítványt tett az akadémianál. Bemutatja végül az akadémia költségvetését.

Jánoska János azt a kérdést intézi az elnökséghez, vajjon a múlt évi közgyűlés egyik határozatához képest történt-e intézkedés az iránt, hogy a theologusok német és ló nyelvben alaposabb kiképzést nyerjenek.

Az egyetemes felügyelő azt feleli, hogy a theol. akadémia költségvetésében e nyelvek tanítására megfelelő összeg van felvéve s hogy a két nyelvnek külön tanszéke van.

Jánoska ekijelentéssel nincs megelekedve, mert azok, akik az akadémian e nyelveket tanítják, maguk sem értenek hozzá.

Prónay báró felügyelő e gvanusitást a theol. akadémia reputációja érdekében visszautasítja.

A közgyűlés különben tudomásul vette a felügyelő válaszát.

Szentiványi Árpád jelenti, hogy a turóci főesperes és esperes állásától tudvalevőleg elmozdítottak, Dura Máté másodfelügyelő pedig feddésre íteltetett. Az egyetemes közgyűlés most az egyházkerület határozata alapján *Horváth* főesperest és *Klimó* esperest állásába visszahelyezte.

Góbi Imre a tanügyi bizottság működéséről tett jelentést, mire a közgyűlés folytatását holnapra halasztották.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, október 19.

A mai ülésen *Holló* Lajosnak volt nagy hatása. Különösen akkor, mikor azt fejtegette, hogy micsoda nagy szerencsétlenség volna, ha külön volnánk Ausztriától — perczekig zugott a taps és éljenzés.

Az ülésen különben a »sajtos« szó létjogot nyert. Bánffyra ráragadt ez a szálló íge. Akármit mond ő vagy más róla, felhangzik kórusban: *A sajtos!*

Éppen így szoktak beszélni. Ehhez jön persze megint egy csomó képzelődés:

Azt képzeli ő, hogy ha egy fiu bókokat mond egy leánynak, az rögtön komoly udvarlásnak veszi a dolgot s a bókolóba még bele is szeret. Akkor aztán böles szavakkal óv minket a szerelemtől. Ugyan, ugyan! Mintha bizony mi nem tudnók éppen olyan jól, mint az illető bókolók, hogy tiz közzül kilencz szavuk föllentés és a tizedik is csak véletlenül igaz! Nem kárhoztatjuk őket érte, ez ma divat s annak hódolni kell. Éppen ilyen divat, hogy mi pedig mosolyogva fogadjuk a bókokat s igyekeznők hasonló kellemes témákkal mulattatni viszont a fiatal embert. Csak divat az egész, de szerelemről — oh, arról szó sincs benne.

És aztán kibe legyünk szerelmesek? Abba a szeles jogászba, a kiről nagyon jól tudjuk, hogy egész éjszakákon át szokott lumpolni? Abba a másíkba, a ki lángésznek tartja magát, pedig tulajdonkép — őszintén szólva — csacsi? Abba a harmadikba, a ki igen okos, de egyuttal igen ügyetlen ember is?

Micsoda pazar képzelődés kell hozzá, hogy ezekből az alakokból ideálokat teremtsen fiatal leányok számára!

Legyünk őszinték. Éretlen gyümölcsöt senki sem szeret.

Már pedig a fiatal gyerekeMBER — a milyenek minket körülöbegnek — még egyáltalán nem mutatja elég érlelő napsugár hatását. Ki tudja, mi lesz belőlük? Abból az éjjeli dorbézolóból lehet még a legkomolyabb ember és megfordítva, akkor aztán majd lehet

Óriási derűtséget keltett ma, mikor egy kormányparti szellemű röpiratból felolvasta:

— Mit termeljünk? ez a kérdés.

— Sajtot! — szól stentori hangon Polonyi és a viharos derűtség alig akart megszűnni.

Szilágyi a ref. konventen levén elfoglalva, ma *Láng* Lajos alelnök elnökölt.

Molnár Antal jegyző felolvassa az interpellációs könyv legújabb bejelentését.

Endrey Gyula a helységnevekről szóló törvényjavaslat végrehajtása iránt fog interpellációt intézni a miniszterelnökhöz.

Bánffy báró ugyanis, hogy a szász képviselőket kibékítse, egyszerűen nem hajtotta végre az erdélyi német helységnevek megmagyarosításáról szóló törvényt.

Emiatt a politikai kényelmesség miatt fog *Endrey* szót emelni.

Napirend előtt *Molnár* János szólalt fel, félremagyarozott szavait igazítva helyre.

Sietős az indemnyti.

Aztán felállott *Szinay* Gyula, az ellenzék mai első szónoka, aki a napirend vitához szól hozzá. Fejtegette, hogy a kormány minden módon halogatja a kiegyezési javaslatoknak a Ház elé terjesztését. Szokatlan jelenség, hogy harmadfél hónappal az év vége előtt már benyújtja a kormány az indemnytit. A kormány, úgy látszik, vagy tart valamitől, vagy készül valamire. Az indemnytit más országokban 15—20 nappal előbb terjesztik be, nem egy negyedévvel előbb. És micsoda felfogás az, hogy az indemnyti megszavazása nem bizalmi kérdés? Hiszen a költségvetés a kormányzati köpesség első föltétele.

— Ugy van! — erősítette *Bartha* Miklós.

A pénzügyminiszter beszédére reflectálva *Szinay* utalt Lukácsnak arra az állítására, hogy a kormánynak nincs semmi felvilágosítani valója. Ezt a kijelentést köszöni a függetlenségi párt a pünzügyminiszternek, mert ő is azt vallják, hogy a kormánynak nincs semmi programja.

Szinay azzal fejezte be a beszédét, hogy nem járul hozzá az indemnyti napirendre tűzéséhez.

Kossuth — a kormány ellen.

Most következett: *Kossuth* Ferencz. Azon kezd, hogy a kormány megszegte az 1848 IV. és 1867 XII. törvénycikkeket. Ez már valóságos rendszer és a függetlenségi pártnak kötelessége ellene tiltakozni. Deák Ferencz szelleme távol van ettől a Házától, aminthogy a helye is

róluk beszélni a szerelem dolgában is. Addig — mulatunk, mint eddig.

Igen is. Csak időöltésről, mulatságról lehet szó. A fiatal leányoknak épp úgy, mint a kis diáknak lehet és van is *ideálja*. De abba nem szerelmesek. Nekünk is volt ilyen ideálunk. Heléné realista, Honáé gimnazista volt. Olyan csodálattal tekintettünk rájuk. Megdobbant a szívünk, ha mellettünk elmentek. Boldogok voltunk, ha majáliskor velünk táncoltak. Hanem azt érezzük, hogy ez nem volt szerelem.

Nem is tudjuk még, mi a szerelem. A mamától hiába kérdeztük, tőle csak kikaptunk. A papa meg a sok dolgától nem ért rá megmagyarázni; legalább ő azt mondta. De azt tudjuk, hogy igazán szerelmesek nem vagyunk, a mint a mi korunkban egy leány sem az.

Ha a fiuk szerelmesnek képzelnék minket, csak képzelnének.

De hisz ez az ő hibájuk.

Ha azonban ez a képzelődés boldogítja őket, mi ugyan el nem rontjuk a mulatságukat.

Csak arra kérjük Szerkesztő Bácsit, máskor ilyen képzelődéseket ne engedjen a lapjában kinyomatni, mert megharagszunk. S tudja mi lesz akkor?

Nem engedjük, hogy majd a férjünk a Tiszántult hordassa.

Pedig ez az idő itt lesz, nemsokára — csak az idén legyen jogászból s azon sok jogász és önkéntes.

U. i. Ha ezt a levelet kiadja Szerkesztő Bácsi, azt a számot ne küldje meg a mamáéknak, mert kikapunk.

üres. Egy és fél hónap óta vesztegel az országgyűlés, mert a kormány nem akar nyíltan lépni. Általános alkotmányos szokás, hogy az indemnyi bizalom kérdése — bizalommal pedig a kormány iránt nem lehet viselkedni.

A kormány feladja a nemzet jogait. A kormány azelőtt ígerte, az esetre, ha a vámszövetség létre nem jön, akkor az önálló vámterület jogaiba lép. Megerősítette ezt az értelmességét a miniszterelnök azzal a kijelentésével, hogy teljesen osztja Apponyi gróf közjogi fejtegetéseit. Most egyszerre hirtelen megváltoztatta a tuloldal nézetét. Ez a nézet változás a bécsi kéz intésére állott elő. (Zajos derűtség.)

Kubik Béla: Elfelejtették amit mondtak.

Elnök: Ne tessék zavarni a szónokot.

Felkiáltások: Dehogy zavarjuk.

Kossuth Ferencz: Rátér ezután a pénzügyminiszter tegnapi beszédére, a ki lándzsát tart, de azt el is törte. A pénzügyminiszter azzal okolta meg az indemnyt, hogy a kormány a kiegyezési javaslatokat akarja letárgyalni. A kiegyezési javaslatok április óta a Ház előtt fekszenek. Miért kerül ezekre csak most a sor. Szégyen a magyar törvényhozásra, hogy tárgyalásait az osztrák parlamenttől kell függővé tenni.

Bánffy — fűtő.

Az ország jogait ne sikkasztják el. Mi nem akarjuk a kormány-gépezetet megállítani, csak azt akarjuk, hogy más gépész vezesse a gépezetet. (Zajos helyeslés.)

Polónyi Géza: Bánffy csak fűtő! (Zajos derűtség.)

Kossuth Ferencz: A kvóta kérdésben az osztrák miniszterek nyilatkozatai homlokegyenest ellenkeznek a magyar kormányzelnök nyilatkozataival. A pénzügyminiszter kevésbé volt óvatos, mint Bánffy. Nem akar német idézeteket cizálni. A miniszterelnök jobban tud németül.

Lakatos Miklós jegyző: Érezni is! (Nagy derűtség.)

Kossuth Ferencz: ... és ezért mást tud kiolvasni az osztrák miniszterek nyilatkozataiból, mint mi.

Kijelenti végül pártja nevében, hogy az indemnytás napirendre tűzését a leghatározottabban ellenzi. (Zajos tetszés a baloldalon.)

Harcz Bánffy ellen.

Következett **Holló Lajos.** Utal arra, hogy osztrák részről a kvóta felemelését befejezett ténynek tekintik és a magyar kormány ezt nem meri megczáfolni. A kormány kötelessége lett volna nyíltan és férfiasan odaállani az ország színe elé és ha a kvótát emelni akarja, azt őszintén megmondani, nem pedig habozni és bujkálni. A miniszterelnök szembeszáll a nemzeti érzelmmel és minden fegyvert, a vért, a pénzt, a becselenséget felhasználja hatalmának megerősítésére. De a nemzet sem fogja ezt tűrni és a miniszterelnök vakmerőségét súlyosan fogja büntetni. Az ellenzéknek pedig lesz bátorsága szembeszállni a kormánnyal és a nemzet akarata sikert fog hozni törekvéseinek.

— Ugy van! ugy van! — kiáltá az ellenzék s lelkesülten tapsolt e szavaknál.

Holló a kiegyezési tárgyalások menetéből bizonyította ezután, miképen bujkál a kormány. Pedig Lukács évekként elelőtt más álláspontot hangoztatott. (Lukács nevet és tagadólag int.)

Polónyi Géza: Pedig mondta.

Nagy szerencsétlenség lenne.

Holló Lajos: A tuloldal azt állítja, hogy fenn kell tartani a helyzetet Ausztriával, mert különben szerencsétlenség származna.

Igaz, bekövetkezhetnék az a nagy szerencsétlenség, hogy az udvar fényével csak Bécsben vezekelve, bekövetkezhetnék az a szerencsétlenség, hogy a hadsereg nem volna nemzeti, bekövetkezhetnék, hogy nem volna diplomáciai képviselőnk, bekövetkezhetnék az a legnagyobb szerencsétlenség is, hogy a hatalmon császári urak fülének, akik nem a nemzet akaratából kerültek oda, hanem törvénytörés és megvesztegetés árán. (Zajos tetszés és taps.)

Ezeknél nagyobb szerencsétlenség nem érhetné a nemzetet. A helyzeten ez nem változtatna, legfeljebb a látszat, az alkotmányosság máza tűnnék el. (Zajos derűtség.)

Mit termeljünk?

Ezután felolvastak egy röpiratot, mely ellenzéki ruhában öltözködve, támadja az ellenzék. Állítólag egy kisgazda írta, a nagy ipart támadja, az ellenzék szidja, azért mert nem akarja a kiegyezést elfogadni és azt hangoztatja, hogy a kisgazdáknak nincs abból semmi hasznuk, ha a képviselőházban annyit beszélnek, hanem az az érdekük, hogy olesón hizlalhassanak disznót és szarvasmarhát. Legyen Bánffynak ereje a bakafántosokkal szemben a kiegyezést megcsinálni.

— Az a kérdés, kiált fel, hogy mit termeljünk.

Polónyi: Sajtót! (Perczekig tartó derűtség.)

Holló végül kijelenti, hogy az indemnyt nem fogadja el.

Öt perc szünet.

Ezután **Blaskovics Ferencz** beszélt az indemnyt ellen.

A magyar helységnevek.

Az ülés végén **Endrey Gyula** következő interpellációt intézte a miniszterelnökhöz:

Tekintettel arra, hogy a községek és egyéb helynevekről szóló 1898 évi 4. tvcz. már febr. 15-én szentesítve lett, tekintettel, hogy a törvény végrehajtásával a miniszterium bizatott meg, kéri a miniszterelnököt:

1. Miért késlekedik a törvény végrehajtásával?

2. Tett-e már valamelyes előkészületeket a törvény végrehajtására és

3. szándékában van-e egyáltalában a nemzeti jogokat biztosító törvényeket végrehajtani. Kiadatott a miniszterelnöknek.

Ezután még **Perczell** belügyminiszter válaszolt **Endrey** interpellációjára, melyet a többség **Endrey** viszonzválasza után tudomásul vett.

A román ifjúság mozgolódása a jogakadémián.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyfontosságú beszéd hangzott el tegnap a nagyváradi kir. kath. jogakadémián. A beszédet az alma maternek tudós igazgatója, dr. **Bozóky Alajos** kir. tanácsos mondta. Mondotta pedig ezt az igazgató azon hírlapi cikkkövetkeztében, ami tegnap jelent meg az egyik fővárosi lapban a nagyváradi román joghallgatókról.

Ez a beszéd nagyon fontos, kár, hogy azt csak az első évesek hallották. azt az összes akadémiai polgároknak hallani kellett volna, s különösen nem voltak ott a román joghallgatók. Lehet, hogy csak véletlenül nem voltak ott, lehet, hogy neszét vették aunk, hogy készül valami.

Mi ezzel az ügygel foglalkozni nem akarunk, mert habár tudtuk, hogy az akadémián a román hallgatók viselkedése mindig kihívóbb, attól tartottunk, hogy az ügy így még jobban elmérgesednék, azonban ezen beszéd után ezzel az ügygel foglalkoznunk kell.

A mostani ügynek az előzménye az, hogy a nagyváradi román joghallgatók a múlt hét csütörtökén — 13-án — ösmerkedési estélyt tartottak a Demetrovits-féle vendéglő egyik külön termében.

Az ösmerkedési estély zárt ajtók megett folyt le, oda bemenni senkinek sem volt szabad.

Ott voltak a román joghallgatók teljes számban, de voltak ott *végzett emberek* is, a román intelligencia köréből.

Az asztalfőn a román ifjúság elnöke, **Bolkasiu Luczian** IV. éves joghallgató ült, aki most már másodéve elnöke a román joghallgatóknak.

Hogg ezen a gyűlésen tulajdonképpen mi történt, azt tudni nem lehet, hiszen csak beavatott emberek voltak jelen, de hogy ott nem igen beszélhettek hétköznapi dolgokról, az eléggé

kitűnik abból, hogy a gyűlés alatt az ajtók zárva voltak.

A legelőkelőbb pesti lapok egyike, a B. H. az elnök beszédjéből az alábbi részt idézi s hogy ez tényleg így lett elmondva, arra elegendő garantíát nyújt a nevezett lap, mely ha ezt nem teljesen hiteles helyről kapta volna, bizonyára nem közli le. Az idézett rész így hangzik:

»Román ifjak vagyunk, — fiai egy oly nemzetnek, melynek nemcsak föltételei vannak meg egy szabad és virágzó nemzeti élethez, hanem eszközei is az erre irányult harcoknak. Ebben a harcban a mi erőnk sem fölösleges s azért sietünk mi is csatasorba állani. Jelszavunk Desteapte-te romane! Igen, föl kell ébrednünk minden téren s a nemzeti öntudat egész vonalán ebben a harcban. Kötelességünk tevékenységünket a magunk körén túl is kiterjeszteni. E tekintetben az utolsó két év alatt örvendetes jelenségekről számolhattunk be: szerveztük klubbunkat, havonként való társas összejöveteleinket és tu tunk magunknak olyan szervezetet adni, mely minket minden szükséges alkalommal azonnal egyesíteni tudott. Tevékenységünkkel nemcsak a magyar sajtó érdeklődését keltettük föl, mely több ízben riasztó híreket hozott ama készülődéseinkről, melyekkel a balázsfalvi népgyűlés 50-dik évfordulóját akartuk megünnepelni, sőt provokáltuk a közoktatásügyi miniszter fölszólítására az ügyesség vizsgálatát is.«

A jogakadémiának igazgatója tudomást vevén a dologról, tegnap az első évesek óráján nagyhatású beszédet mondott.

Az ifjúság körében az óra előtt elterjedt, hogy az igazgató, ebben az ügyben — ami a jogakadémia magyar polgárságát is kinosan érintette — beszédet fog tartani s ezért nagy számban jelentek meg az órán, míg a románok nagy része eltávozott, mintegy hárman-négyen maradtak bent közülök.

Az igazgató, mielőtt a magyarázatot megkezdte volna, hosszabb beszédet intézett a hallgatókhoz s ezen beszédben kijelentette, hogy ebben az ügyben megindítja a *legerélyesebb vizsgálatot*, mert nem lehet elnézni, hogy a román ifjúság itt ilyen agitációt folytasson. *A tanári kar* — mint mondotta — *nem fog visszariadni attól sem, hogy azokat, akik bünnösök, a legszigorubb büntetéssel sújtsa, hogy kizárja őket az ország összes felső tanintézeiből.*

Az igazgató beszédét minduntalan félbeszakította az éljenzés s a beszéd végeztével olyan lelkesült éljenzés volt, aminő még aligha hangzott el az alma materben s mikor az óráról távozott, a többi évfolyam hallgatók nagy számban várták az ajtó előtt s lelkesen megéljenztek.

Ebben a kinos ügyben a tanári kar legközelebb ülést tart. Hogy ott mit fognak határozni, azt természetesen még nem lehet tudni, de bizonyos, hogy ebben a dologban a tanári kar a legszigorubb fog eljárni.

Az ifjúság szintén gyűlést akar tartani, amelyen megbeszélnek ezt a dolgot.

Ez különben nem az első működése a román ifjúságnak.

Két évvel ezelőtt volt a *csárdás heczcz*, a tavasz n a balázsfalvi vérengzés emlékére rendezett emlékünnepe, majd később néhány hét múlva egy esküdtészi végtárgyaláson tüntettek s most ismét így kezdték ezt az évet is.

Pedig a román tanulósnak éppen nem lehet okuk panasza, hiszen mindezeket elnézték nekik csupán azért, hogy ne legyen nagyobb skandalum, sőt az ifjúság is mindent elkövetett, hogy az egyesítést létrehozza.

Elnézték azt, hogy az akadémián folyton románul beszélnek s hogy egész külön klubot alakítanak.

De az akadémián a legtöbb előnyt éppen a románok élvezik. *A tandijmentesek nagy*

része román s a jogakadémia segélyegylete mindig több segítyt ad a nagyobb számban is folyamodó románoknak, mint a magyaroknak.

Most azonban az ifjuság is határozottan készül fellépni s így érdeklődéssel várjuk a fejleményeket.

Az elveszett kincs megtalálása.

— Sajtóügyi végtárgyalás. —

A nagyváradi esküdtzék tegnap felmentő verdiktet hozott egy sajtóügyben.

A felmentő ítélet nem azért lett hozva, mintha a vádlott nem követett volna el büntetendő cselekményt, mert hiszen az első kérdésre, hogy van-e az inkriminált röpiratban izgatás, az esküdtzék kimondotta, hogy *van*, azonban a harmadik kérdésre, hogy bűnös-e a vádlott, az esküdtzék felelete *nem* volt.

Látszólag ellentmondás ez, hiszen ha valamely műben izgatás vagy bármily büntetendő cselekmény van, azt büntetni is kell, azonban az, aki látta ezt a szerencsétlen embert, s hallotta beszélni, az megvan győződve arról, hogy ez a szerencsétlen ember *nem* bűnös, mert nincs beszámítható állapotban.

Tegnap második ízben állott a törvényszék előtt.

A mult esztendőben Budapesten inkriminálták egy röpiratát s ott is felmentették ugyanazon indokból mint itten.

Az ilyen szerencsétlen embert hiába is zárnák el, a börtön őt meg nem javíthatja, az ilyent más módon kellene ártalmatlanná tenni, gyógykezelés alá kellene venni, mert az tagadhatatlan tény, hogy a műveletlen nép között a tanait sikerrel terjeszti, s hogy az milyen káros a közérkölciségre, azt fejtegetni felesleges. Hiszen a Sarkad község előljárósága is megtette a feljelentést ellene s félni lehet, hogy most a második felmentése után még buzgóbban fogja terjeszteni tanait.

Magáról a sajtóügyi végtárgyalásról tudósítónk a következőket közli:

Egy szánalomra méltó ember állott tegnap az esküdtzék előtt.

Kiss Imre sarkadi csizmadia mester, aki magyar ruhában, tarisznyával a vállán s kezében egy hatalmas nagy bibliával jelent meg az esküdt bírók előtt.

Kiss hatalmas termetű ember, aki azonban az emberben már az első látásra szánalmat kelt.

Folytonosan jobbra balra tekinget és mindjárt elárulja, hogy nem normális ember.

Beszédje zavaros, folyton az Ur Istent emlegeti, s mindig a bibliára hivatkozik.

Legelőször az esküdtzék megalakításánál beszélt.

— Nem élek — mondta — a visszavetési jogommal, akit az Isten és az egyszülött fia akar, az legyen a birám.

Az ügyész azonban a visszavetési jogával élt s az esküdtzék így alakult meg:

Rozslay Géza, Kohn Sámuel, Komlós József, Barts Sándor, Turóczy Gyul, Schavel János, Deli Géza, Balogh Döme, Kovács Dénes, Czegléd Sándor, Hering Sándor, Lukács István, továbbá Mihálovits János és Fábri Zsigmond.

A tárgyalást *Millye* Gyula vezette, a tanácsnak a tagjai voltak: *Fassie* Pál és *Simay* Gyula, jegyző *Nagy* János, a vádhatóságot *Perjéssy* Mihály képviselte.

A vádlott az általános kérdésekre előadta, hogy *Kiss* Imrének hívják, 47 éves, most felekezet nélküli, előbb református vallású volt, csizmadia mester, sarkadi lakos, ír és olvas.

Az elnök felolvastatja a vádlevelet, majd az inkriminált röpiratot, a mely Pesten, a *Weisz* és *Feldmann* cégnél van nyomva, az egész csak *hét oldalra* terjed, s ez a pár sor is olyan zűr zavaros, hogy azt megérteni teljesen lehetetlen.

Ugyan ilyen a beszéde is, azok a feleletei miniket az elnök kérdéseire válaszul ad.

Arra a kérdésre, hogy *mi* volt a célja, azt felelte, hogy őt az Uristen bizta meg, hogy a homályt eloszlassa, s hogy világosságot terjesszen. Látva az emberek bűnösségét, oda hagyta a vallását s most az a célja, hogy az embereket megjavítsa.

A bizonyítási eljárás folyamán felolvasták a sarkadi előljáróság és a csendőrség jelentését, mind a kettő arról szól, hogy milyen káros következményei vannak a vádlott izgató röpiratnak, majd később felolvastak egy orvosi jelentést, a mely szerint a vádlott csak rajongó, fogyatékos eszű ember, de nem teljesen beszámíthatatlan.

A bizonyítási eljárás után az ügyész terjesztette elő a vádat.

Röviden foglalkozva a váddal, kérte a bűnös kimondását, annyival is inkább, mert ezeket az izgatásokat meg kell akadályozni. Ezt az embert vagy gyógykezeltetni kell, mondotta, vagy meg kell büntetni, mert tétlenül nézni az ő káros működését nem lehet.

A vádlott beszélt a kir. ügyész után.

Olyan véd beszédet, mint a milyent ő tartott, még nem igen hallott a törvényszék.

Beszélt az ő küldetéséről, a hivatásáról, fejtegette, hogy ő mennyire tiszteli a törvényt, s hogy ő nem izgat, csak az igazság tanait hirdeti.

Beszédjét azzal végezte, hogy a vaskos bibliáját, amit folyton a kezében tartott, s a mire mindig hivatkozott, letette az ügyész asztalára a következő szavak kíséretében:

Az Ur Isten parancsolja, hogy e bibliát az ügyész elé tegyem (leteszi), olvassa azt az ügyész ur, abban van megírva az igaz törvény. Ennek a bibliának a figyelmes olvasását ajánlom az ügyész urnak.

Az esküdtzék verdiktje ez ügyben a következő volt.

I. A röpiratban van-e osztály és vallás felekezet elleni izgatás? 10 igen; 2 nem.

II. Szerzője a vádlott? 12 igen.

III. Vétkes-e? 3 igen; 9 nem.

A törvényszék ezen verdikt következtében felmentő ítéletet hozott.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Október 21. A biharmegyei »Agarászegylet« gyűlése Berettyó-Ujfaluban.

Október 22-23. A biharmegyei »Agarászegylet« agarász és löversenye B.-Ujfaluban.

Október 2-26. Jegyzői vizsga a vármegye székházában.

Október 26. Esküdtzék tárgyalás.

November 25. A Nagyvárad sajtópöre.

November 19. A kath. kör gyászünnepélye.

* **A bibornok a fővárosban.** Dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok-püspök Mayer Antal egyházmegyei könyvtárnok kíséretében a ma reggeli gyorsvonattal Budapestre utazik. Ő Eminenciája jelen lesz III. Béla király és neje hainak ünnepélyes beszentelésénél.

* **Személyi hir.** Gr. Majláth Gusztáv, erdélyi püspök tegnap reggel a gyorsvonattal Budapestre utazott *Balog* József czeremonáriusa kíséretében. — Dr. *Vajda* Gyula kolozsvári piarista házfőnök, egyetemi tanár, ki szintén kíséretében volt, még előbbi este vissza utazott Kolozsvárra.

* **Királyunk Gödöllőn.** Ő felsége a mint már lapunkban közöltük, f. hó 15-én érkezett Gödöllőre, hol *Kapczy* főszolgabíró, *Egyed* áll. főnök és *Pruzsinszky* esp. plébános fogadták. A község a tervb. vett impozáns fogadást felsőbb óhajra nem valósította meg, mindazáltal nagy közönség töltötte be az utakat s mély meghajlással köszöntötte a különben zárt kocsi-ban bevonuló bánatos királyt. Többeknek, kik látták, egybehangzó a véleményük, hogy királyunkon észrevehető nyomokat hagyott, kivált arczán, a

rettenetes csapás fájdalma. Egyébiránt Ő felsége meghosszabbította Gödöllői tartózkodását s nem 4, mint a lapok közölték, de 6 hetet fog Gödöllőn tölteni, mely idő alatt a korona uradalom *isaszeghi* és *babati* erdeiben vadászgatni fog. Azután vissza fog menni Schönbunba, hol a legnagyobb valószínűség szerint az egész telet fogja tölteni.

* **A megyei közegészségügyi bizottság ülése.** Biharvármegyei közegészségügyi bizottsága tegnap délelőtt *Papp* János főjegyző elnöke alatt rövid ülést tartott. Egyetlen tárgya volt az ülésnek, hogy a betöltendő járás orvosi állásra egyedül pályázott dr. *Sebes* Lajos tenkei gyakorló orvos képesítésére vonatkozó okmányokat felülvizsgálják. Ugy a tiszt. orvosi képesítésről szóló, mint a többi okmányokat megfelelőknek találták. A járás orvost a főispán fogja kinevezni.

* **Egy a hősök közül.** A pozsonyi káptalan súlyos csapás érte, egyik kitűnő tagja *Szemerényi* Károly éneklő kanonok elhunyt 86 éves korában. Az elhunyt igen változatos multal bir. Iskoláit Székesfejervárott kezdte, ahol tanuló társa volt *Simor* János évekkel ezelőtt elhunyt hercegprimás. Papi pályáját, mint *Batthyányi* udvari káplánja kezdte meg *Tardoskedden*, honnan több helyesere után a Budapest belvárosi plébániába került, ahol káplán társai *Sujánszky*, *Szántófy* és *Ungváry* voltak. Itt kezdődik életének legmozgalmasabb korszaka, a 48-as idők mozgalmait itt találta őt. E mozgalmas időkben a belvárosi plébánia adminisztrátora lett, mivel plébános *Sámuel* elfogatott. Amidőn az osztrák csapatok a fővárost bombázni kezdték, *Szemerényi* csakhamar egyedül találta magát a belvárosi plébánián, elment tehát ő is a többiek után s beállott a nemzetőrségbe. Hanem azért a plébánia ügyei is rendben mentek, még pedig olyaténképen, hogy nappal volt pap, végezte rendesen egyházi teendőit, éjjel pedig a többi nemzetőrökkel az őrségre vonult. Erős szervezete kiállotta a kettős hivatal fáradalma. A parlamenti épületnek ostrománál az ifjuság sorai között küzdött. Ezen magatartásának pedig az abszolutizmus korában meglehetősen komoly következményei lettek. *Haynau* kerestette őt sok ideig, hogy végezzen vele is, mint annyi sokkal, mivel plébánosát, a börtönbe vetett *Sámuel* kiszabadította. Azon időben egy református pap is került Szemerényihez, aki együtt volt bebörtönözve Sámuellel. Szemerényi csak élete veszélyeztetésével tudta megmenteni a kompromittált papot. Végre is menekülnie kellett Budapestről s mint nevelő foglalatokodott szerte az országban, majd később *Sulkovszky* hercegnél Bécsben és a *Jankovits* családnál, míg végre őt *Simor* hercegprimás az ó-gyallai plébániára ki nem nevezte. 1886-ban tartotta meg Szemerényi aranymiséjét Tardoskedden, melyen maga *Boltzár* püspök is megjelent s 1896-ban pedig gyémánt miséjét. Az elhunyt fölötté jótékony volt s igen sokat áldozott iskolai célokra. A közszeretben s becsülésben álló kanonok igen előkelő családból származik, melynek egyes tagjai a közélet terén kiváló szerepet játszanak. Testvére a híres nőgyógyász dr. *Semmelweis*. Az elhunytat a *Lékócsky*, *Ráth*, *Müller* s *Kölber* családok gyászolják.

* **Dr. Wolafka püspök névnapja az iskolában.** A debreczeni róm. kath. leányiskola növendékei tegnapelőtt megható szép ünnepélyt rendeztek iskolájuk igazgatója dr. *Wolafka* Nándor vál. püspök plébános névnapja alkalmából. Az emeleti nagyteremben csinos színpadot állítottak, ahol a kedves apró leánygyermek előkelő és nagyközönség előtt alkalmi színművet adtak elő. Gyönyörűség volt nézni és hallgatni az apróságokat, amint a munkaszeretet, szorgalom, nemességéről verseket

mondta, majd mikor szeretettel és lelkesedéssel készültek iskolájuk vezére, igazgatójának hálát és köszönetet rebegni. Egy kis leány szép beszédben köszöntötte fel dr. Wolaffka Nándort, a ki a munka-szeretében, hit hűségben példányképpül áll előttük. Gyönyörködtető tabló volt az apró tündérek csoportja és felemelő hatású az ünnepélyt bezáró Hymnus. Dr. Wolaffka Nándor a kedves meglepetésért meghatóan mondott köszönetet és azzal zárta beszédét: »Szeressétek hazátokat, vallásotokat, szülőföldöt és tanítóitokat.« Az ünnepelt dr. Wolaffka Nándort virágcsokorral is meglepték s zajosan sokáig éljeneztek.

* **A kath. kör Erzsébet ünnepélye.** A katolikus kör ünnepélyt rendező bizottsága tegnap d. ju. 5 órakor tartott gyűlésében véglegesen megállapította az *Erzsébet gyász* ünnepély programját. Az ünnepély napján *november 20-át*, az Erzsébet napot követő vasárnapot tűzte ki. Az ünnepély részletes programját közölni fogjuk.

* **Az új óvoda V. Veleczén.** Nagyvárad-Veleczén, a községi iskola területén már elkészült az új községi óvoda épülete. A tanács azt tervezi, hogy ennek az épületnek kibővítésével létesíti a másik óvodát a városrészen s a kérdés ilyen megoldásával tetemes összeget megtakaríthat a város. Az óvoda-bizottság tegnap délután ülést, vagy jobban mondva helyszíni szemlét tartott a felépített óvodánál s megállapodtak a kisdédóvó belső felszerelésére nézve. A jelenlegi óvodát egyelőre nem költözik be az új óvodába.

* **A Dunkel örökösök pere.** A Dunkel örökösök mint már annyiszor irtak, újabban 115,000 forint összeg erejéig pert indítottak Nagyvárad város árvaszéke ellen. Később aztán beadványt intéztek a városhoz, hogy hajlandók a pertől elállani, ha a város 30,000 forintot fizet részükre, *Dús László* városi főügyész jelentésében javasolja a városnak, hogy nem ugyan a 30,000 forint összegben, hanem három örökös részére, egyenkint mintegy 2700 forintban egyezzen ki a város. Egy perben két örökösnek már a Curia ilyen összeget megszavazott s így hihető, hogy a többi 3 örökös szintén megnyeri a várost az összegig. A városi tanács az egész ügyet kiadta véleményezés végett a jogügyi szakbizottságnak.

* **Női tan nevelési felállítás.** A kereskedelmi miniszter rendeletet bocsátott ki az ipari műhelyekben alkalmazott 15 éven alóli leányok oktatása tárgyában. A törvény ugyan előírja az ilyen koru leányok ismétlődő oktatását, azonban ez kevés helyen és itt is csak részben lett keresztül vite. A miniszter leiratában hivatkozik az ipartörvényre, a mely előírja, hogy minden községben, a hol a tanoncok száma 50-et meghalad, tanonciskola által kell ezek oktatásáról gondoskodni. Ez eddig csak a fiukra nézve lett végrehajtva. A miniszter a leányok részére is akar tanonciskolákat felállíttatni s e célból tudni akarja, községenként, hány tanoncok nőt munkás van. A rendeletet és az összeíráshoz szükséges rovatot ívet a miniszter Nagyvárad városának és Biharmegyének is megküldötte.

* **III. Béla temetése.** A budavári Mátyás-templom f. hó 21-én kegyeletes ünnepségek színhelye lesz. Ekkor fognak ugyanis III. Béla királyunk és neje Anna antiochiai hercegnőnek sokat hányódott földi maradványai eltemettetni a királyunk költségén emelt sírhelyen. Az országos gyászünnepélyben osztozik a régi koronázó város Székesfejérvár is, hol a királyi csontok századokig nyugodtak s azon napon, melyen a fővárosban a gyászünnepély le fog folyni, hasonló gyászünnepélyt rendez. E célból *Steiner Fülöp* megyés püspök — mint a *Fehérmegyei Napló*-ban olvassuk — levelet intézett Székesfejérvár polgármesteréhez, melyben őt a gyászünnepély rendezésében való segédkezésre és részvételre szólítja fel. A felhívás

szerint a székesfejérvári székesegyházban a temetés napján gyászmise fog tartatni, melyre úgy a polgári valamint a katonai hatóságok, testületek, tanintézetek meghívattak. A temetést megelőző napon este 9 órakor félórán át a harangok meghuzatnak. Hogy Székesfejérvár ősi történelmi multjához a rendezendő gyászünnepély minél méltóbb legyen, a püspök felkéri a polgármester utján a város lakosságát, hogy a temetés napján gyászlobogót tűzzön ki s legalább a székesegyházban tartandó szentmise alatt a boltok zárva tartassanak. A fővárosi gyászünnepélyre különben maga *Steiner* püspök is felutazik s a hercegprimásnak segédkezni fog a temetési szertartáson.

* **Uj misszionárius.** Ismét szaporodott egygyel azon harcosok száma, kik férfias elszántsággal mernek szembeállni azon nehéz küzdelmekkel, melyekkel a civilizáció terjesztése a vad népek közt jár. E férfiu. *P. Peifer* János, Jézustársasági áldozópap, ki mint konviktusi felügyelő és a francia nyelv tanári több évig működött Kalocsán és Szatmárott. Tanulmányait Pozsonyban, Innsbruckban, Bécsben és St.-Andraeaban végezte s miután Belgiumban az Ecole Apostolique-ben megtanulta a francia és angol nyelvet, megnyerte régi vágyának teljesülését előljárótól, kik őt a rend ausztráliai missziójába küldték. A fiatal misszionárius, ki jelenleg Budapesten tartózkodik, Bécsből Genuán át utazik Ausztráliába s a karácsonyt már Sidneyben tölti.

* **Szűnik a járvány.** Nagyvárad város közegészségügyi szakbizottsága tudvalevőleg a tömeges vörheny és tifusz betegség terjedésének megállítására végett szükségét mondta ki annak, hogy utcái folyókák tisztántartassanak s a csatorna nyílásokkal együtt fertőtlenítesse. Ennek keresztülvitelére felhívta a hatóságot. És igen helyes volt ez az intézkedés, mert a míg az ügy a hivatalos retortákon keresztül megy s elérkezik a végrehajtásig, majd csak megjön a tavasz és tudvalevőleg ilyenkor is szükség szokott lenni az efféle köztisztasági intézkedésekre. — Eddig ugyanis még sehol nem látjuk a nyomát a közegészségügyi bizottság által kívántak végrehajtásának. De hát szerencsére a fertőző betegségek már nem terjednek olyan nagy mértékben. Október 1-től 15-ig Nagyváradon a vörheny 8, a tifusz 14, a difteritisz 3 és a kanyaró 1 esetben lépett fel. Ez nagy csökkenés az augusztusi és szeptemberi állapothoz képest.

* **Mese matinéé.** Bizonyára élénk emlékezetében van még mindnyájunknak, akik csak ott megjelentünk, az a kedves jelenet, amidőn a »Mese-Világ« szerkesztősége előfizetőinek a nyár elején egy mese-felolvasást rendezett a felolvasást élvezettel hallgatták nemcsak a nagy számban megjelent gyermekereg, hanem kedves mamák, papák, testvérek, nénikék mindmind. Most ismét fáradozik a »Mese-Világ« szerkesztősége élén *Gara Ákos*sal, hogy az ilyen matinééit összehozzon. A matinéé jövő vasárnap, azaz f. hó 30-án fog megtartatni s a benne szereplők a fényes sikert bizonyára kétségtelenné teszik. A matinéén közreműködnek: *Balassa Jenő* a vigszínház tagja, *Sas Ede*, *Szothmáry Zoltán*, *Márton Manó* és *Gara Ákos*. Az énekszámok betöltésére *Perényi Margit* és *Szunyogh Lorándné* urnőt fogják felkérni.

* **A tifusz Biharmegyében.** A járványos, fertőző betegségek Biharmegye területén mindjobban szedik az áldozatot. Különösen a tifusz lépett fel sok községben s 6 halálozást okozott. A legtümegesebb a tifusz betegülés *Árpádon*, a hol az elmúlt hónapról maradt 14 tifusz beteg és október hó első felében 13 újabb betegülés történt. Szerencsére azonban mindenyke lefolyású és egyetlen halálozást sem okozott. A többi helyeken okt. 1—15-ig előfordult tifus esetek a következők: *Berettyó-Ujfaluban* 2 betegedés, 1 halálozást okozott. *M.-Keresz-*

tesen 3 újabb betegedés és 1 halálozás történt. *Kigyiken* 2 újabb betegülés; *Érmihályfalván*, *P.-Ujlakon*, *Szent-Jánoson*, *Nagy-Szalontán*, *P.-Szentmártonban* és *Váncsodon* 1—1 esetben. *Esztáron* szintén 1 esetben (meghalt) fordult elő. *Borson* 5 újabb betegedés, *H.-K.-Pályiban* 2 új eset, *Sarkadon* 2 új eset (1 meghalt) és *Nagy-Létán* 7 új eset (2 meghalt) fordult elő. Az egész megyében szeptemberről 48 tifusz beteg maradt s október első felében 42 újabb megbetegedés történt, összesen 6 halálozással. — A többi fertőző betegségek közül a *vörheny* *Lehecseny* községben 6 újabb betegülést (4 meghalt), *Úrgetegen* 2 újabb betegülést, *Almásán* 2, *Bihar-Püspökiben* 14 és *Nagyszalontán* 4 újabb megbetegülést (2 meghalt) okozott. Október hónapról az egész megyében 25 vörheny beteg maradt. — A *kanyaró* különösen *Derecske* község apróságát látogatta meg; szeptemberről maradt 46 beteg, október 1—15-ig 68 gyermek betegedett meg, elhalt 1 gyermek. *Nagy-Létán* a két régi betegen kívül, 3 újabb eset fordult elő. — A *hökhurut* *Váncsodon* és *Kis-Báródon* 1—1 újabb esetben lépett fel, míg *Szakadátón* 4 újabb betegedés volt. *B.-Udvariban* a szeptemberről maradt 22 beteg közül 1 meghalt. — A *hólyagoshimlő* *B.-Udvariban* 3 esetben fordult elő október első felében. A *roncsolótoroklob* az utóbbi időben alig fordult elő a megye területén, október 1—15-ig azonban *Mező-Telegden* 3 betegülés történt s mindhárom elhalt. Ezenkívül *B.-Püspökiben*, *Lessen*, *Érmihályfalván*, *Nagyszalontán* 1—1 esetben konstatáltak. *Püspökiben* és *Szalontán* a megbetegedett gyermekek elhaltak. — A fenti adatokból kitűnik, hogy a szomszédos *B.-Püspöki* községben a vörheny járványszerűleg uralkodik s így valószínű, miszerint ismét hurczolják be a betegséget Nagyváradra. A legszigorubb óvintézkedések szükségesek annál inkább, mert naponként tömegesen jönnek be *Püspöki* községből Nagyváradra.

* **Áthelyezett postatisztek.** A kereskedelemügyi magy. kir. miniszter *Cs. t. t. Béla* és *Kovács Kálmán* debreczeni posta és távirtda tisztakat Nagyváradra helyezte át.

* **Tárogató hangverseny.** Háromszáz esztendeje, hogy utóljára lelkesítette harcra a tárogató hangja *Rákóczy* hadait. Azóta elhallgattak ez a speciális magyar hangszer. Ez idő szerint nincsen senki más Magyarországon, aki tudná fújni csak *Oldáh* Lajos tárogatómester, aki igazi művészettel, meglepően kezeli. Akik hallották tegnap este a *Rimanóczyban*, bizonyára soká nem feledik azt a benyomást, amit azok a régi, szép kurucz dalok tárogatóból halva tesznek. A művésszel jött muzsikuskok is *Bogdán* Bertalan primás, *Varga* Lajos 2-ik hegedűs, *Kiss* Ferencz gordonkás egytől-egyig valódi művészek. Ma a *Fekete Sasban* fog megtartatni a hangverseny.

* **Paraszt-dráma Derecskén.** *Kada* Péter derecskei jómódu földmiveslegény halálosan beleszeretett a falu legszebb lányába *Kovács* Eszterbe. A szülők eleinte hallani se akartak erről a házasságról, de végre mégis megpuhultak. Meg is volt a kézfogó és *Kada* legboldogabb vőlegény volt a világon. Annál feltűnőbb volt, hogy a legény az esküvő napján közvetlen az esküvő előtt föbelötte magát. Mikor a szép menyasszony ezt a borzasztó hírt meg hallotta — eszméletlenül terült el a földön. Hiába volt minden kísérletezés — hiába vitték hozzá a leghiresőbb orvost is — nem lehetett rajta segíteni. Így feküdt négy napig, míg aztán a halál megváltotta és most már ott van a vőlegényénél. Nagy részvét mellett temették el.

Nagyvárad legértékesebb hegedűje.

Gróf Breda Viktorné, született *Bohus* Ilona bárónő az apáca-utcai özv. *Dyk* Ferencznő vezetésével álló kisdédóvó intézetnek ének-

tanítási ezélokra olyan hegedűt ajándékozott, a melyet bátran elvevethetünk Nagyvárad legértékesebb hegedűjének; sőt azt hisszük, hogy az ilyen hegedű nagyon ritka lesz az egész országban is; majd csaknem unikumnak mernők tartani.

Az ajándék becsét emeli az, hogy a nagylelkű grófné avval bizonyára egy olyan családi ereklyétől vált meg, amilyen talán egy magyar főrangú családnak sínesen birtokában.

A hegedű belsejében tiszta és korhű betűkben olvasható a következő felírás: *Zanotti de Brescia fecit 1642*, azaz a bresciai Zanotti készítette 1642-ben. Kétszázötvenhat esztendő tehát ez a hegedű olasz kéz munkája s a harminzéves háború korában készült.

A hegedűnek mind műipari, mind régészeti értékét alig helyezhetjük elég magasra, s talán csak a leghíresebb szakértők tudnák azt felbecsülni, s értékében megegyezésre jutni. Mert tudvalevőleg ez idő szerint a legértékesebbeknek az Amati és Stradivari-féle hegedűket mondják; már pedig a legrégebb Amati-féle hegedű nem megy vissza 1568-on túl, legnagyobb becsben pedig azokat az Amati-hegedűket tartják, amelyek 1590. és 1620. között készültek, míg a Stradivari-hegedűkről föltétlen bizonyos, hogy körülbelül 1660. előtt forgalomban még nem voltak.

Tudjuk azt is, hogy nemcsak Cremonában készítettek hegedűket a 16. század vége óta, hanem méltán híres volt hegedű iparáról Brescia városa is. Az itt készült hegedűk erős és tiszta hangjukkal tűntek ki, s e tekintetben az elsők voltak. Ilyen tulajdonsága van a szóban forgó Zanotti-féle hegedűnek is.

Mindebből pedig látható, hogy az a Zanotti-féle hegedű korban jelentékenyen megelőzi a méltán leghíresebb Stradivari-féle hegedűket, s ugyane körülmény, valamint a bresciai hegedű-készítők ismert páratlan virtuozitása némi fogalmat adhat arról, hogy az a Zanotti-féle hegedű milyen rendkívül nagyértékű képvisel. A világ legelső muzeumai büszkeséggel vallanak azt a darabot a magukénak, nem is szólva a leghíresebb hegedű-virtuózokról.

Nem kételkedünk arról, hogy ezen, szinte fejedelminek nevezhető adományról a közoktatásügyi miniszter is tudomást fog venni, s mint ilyen esetekbe szokás, meleg elismerését és köszönetét fogja kifejezni az áldott lelkű grófnak. Tudjuk, hogy a felsőbb tanügyi hatóságoknak (s ez esetben a kir. tanfelügyelőségnek) hasonlíthatatlanul jelentéktelenebb kulturális adományokról is jelentést kell tenniük a közoktatási miniszternek. Sőt kívánatosnak tartjuk, hogy az esetről a muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelője is nyerjék tudomást. Elég baj az Magyarországon, hogy főleg magánházakban milyen művészeti és történeti kincsek vannak, amelyeknek értékéről nagyon gyakran az illető tulajdonosnak halavány sejtelme sínes.

Érdekes volna megtudni, hogy az olasz műiparnak az a nagyértékű kincse, a szóban forgó hegedű, miként és mikor jutott Magyarországra? Sajnos azonban, hogy erre nézve megfelelő adatok nem állanak rendelkezésünkre.

Meggyilkolt munkás.

— Saját tudósítónktól. —

Az elmúlt kedden a késő esteli órákban míg a vihar dühöngött, Csillagvároson a Gilányisoron lévő temetőben meggyilkoltak egy téglagyári munkást.

A nagy sötétségben és a nagy égháború alatt természetesen senki sem járt arra s így a tettes, vagy a tettesek kényelmesen, zavartalanul végezhetek áldozatukkal, annyival is inkább, mert a szél elvitte a lármát is, úgy hogy a közel lakók sem igentudnak a dolgról s csak egy asszony emlékezik most már vissza arra, hogy ő hallott jaj és segélykiáltásokat, azonban azt nem gondolta, hogy ez egy meggyilkolt embernek az utolsó kiáltásai voltak.

A rendőrség ezen az alapon kezdte meg a nyomozást s noha még eddig semmi pozitív bizonyíték nincs is, de remélhető, hogy a tettesek már a legközelebb ellesznek fogva, sőt az való-

színű, hogy a véres tett elkövetője már ott van a rendőrség börtönében, amennyiben már három gyanús embert letartóztattak.

Tudósítónk az esetről a következőket közli:

A míg a vihar dühöng.

Tegnap reggel hajnalban két falusi ember ballagot a Kommendáns-réten keresztül. Amint a temető mellett mentek el, az egyik észrevette, hogy a fűben egy ember fekszik. Feltűnt, hogy az ember nagyon különösen feküdt s rozszat sejtve, oda ment.

Sejtelme nem esett.

A földön egy hulla feküdt, a szemefel volt akadva s vizes ruhája s az egészen hideg test azt mutatta, hogy a hulla már órák óta fekszik ott.

A lármára többen jöttek oda, majd csakhamar a rendőrség is tudomást véve a dolgról, megjelent a helyszínen s miután a helyszínen a jegyzőkönyvet felvették: elrendelték a hullának a bonczházba, illetve a közkórházba való szállítását.

Amíg a hullaszállító kocsin az áldozatot vitték, már a nyomozás a rendőrség részéről megindult.

Ez már a reggeli órákban történt, mert míg a helyszínen elkészültek, már 7 óra elmúlt, úgy, hogy nyolcz óra volt, amikor a hullát le-tették a bonczoló asztalra.

A rendőri nyomozás.

Ezentul két irányában folyt a nyomozás. Egyfelől a rendőrség igyekezett megállapítani az áldozat kilétét s ha esetleg büntény forog fenn, a tettesek kilétét, míg másfelől a kórház márványbonczoló asztalán az orvosok igyekeztek megállapítani a halál okát.

A rendőrségnek rövid idő alatt sikerült az áldozat kilétét megállapítani, amennyiben egy síró asszony jött a hullához, aki az áldozatban férjére ismert.

Sirva mondta el, hogy az áldozat *Gyurkovits* János téglagyári munkás, aki a *Guttman* József gyárában dolgozott.

Férjét — mint mondta — egész éjszaka várta haza, de hiába, reggel azután, amint meghallotta, hogy egy embert meggyilkolva találtak a temetőben, rosszat sejtve ment oda. *Gyurkovitsné* azután még azt mondta, hogy a férjére több, vele együtt dolgozó munkás *haragudott* s így azt hiszi, hogy ezek közül valaki követte el ezt a rémes tettet.

Az asszonynak ezt a véleményét megerősíti az, hogy az áldozat zsebeiből semmi sem hiányzik s így csak is bosszúnak lehet az áldozata.

A nyomozást azonban nagyon megnehezíti az, hogy a zápor a lábnyomokat elmosta s így azt sem konstatálni, hogy volt-e ott dulakodás vagy sem, ami pedig lényegesen megkönnyítene a vizsgálatot.

A rendőrségnél még a délelőtti folyamán jelentkezett egy asszony *Lőrincz* Mártonné, aki a Kommendáns-rét mellett lakik, aki előadta, hogy *kedden este 8—9 óra között, amíg az égi háború volt, jaj és segélykiáltásokat hallott* s valószínűnek tartja, hogy az az áldozattól eredt.

Az orvosi vizsgálat.

A városi orvosok míg a rendőrök nyomoztak, megvizsgálták a hullát s mindjárt konstatálták, hogy a *nyakon kékes daganatok vannak*, amelyek azt bizonyítják, hogy *bünténynek lett az áldozata, hogy megfojtották*.

A később megejtett figyelmesebb vizsgálat ezt teljesen igazolta.

A hullán a nyakat kivéve más helyen a *külsőszaknak semmi nyoma sem volt található*.

Valószínű, hogy a gyilkos rá lesett áldozatára s *orvul meglámadvá hamar végzett vele*, azután gyorsan eltávozott, úgy, hogy az azután leesett eső a nyomokat s az esetleges küzdelem nyomait teljesen elmoshatta, úgy, hogy még azt sem lehet megállapítani, *hogy a gyilkos egyedül volt-e, s hogy merre távozott, vagy távoztak*.

A vizsgálatot a rendőrség részéről *Papolczi* Ferencz rendőralkapitány vezeti s az eddigi nyomozás alapján már tegnap letartóztá-

tott *három téglagyári munkást*, azonban ezek idáig mindent tagadnak s ellenük idáig terhelő dolgot felhozni nem lehet.

De nem csak a rendőralkapitány nyomoz, de mozgósítva van az egész rendőrség, úgy, hogy az erélyes nyomozás következtében remélhető, hogy a tettes mielőbb el lesz fogva.

TANÜGY.

Mire képesítsen a polgári fiu iskola? Az országos polgári iskolai egyesületnek megbízásából Lád Károly elnök és Volenszky Gyula titkár emlékiratot nyújtottak át Wlassics kultuszminiszternek, elmondván az egyesület fölfogását erről a kérdésről: Mire képesítsen a polgári fiu iskola?

Minősítsen — ugymond az emlékirat — a teljes hét osztályu polgári fiuiskola a következő a) köztisztviselői állásokra:

1. a községi, illetőleg a körjegyzői vizsgálatra, illetve ennek sikeres letétele esetén ez állásra (az 1883. I. törvénycikk 6. §-a szerint a jegyzői vizsgálatra a polgári iskola hat osztálya eddig is minősít);
2. az anyakönyvvezetői vizsgálat, illetve állásra;
3. királyi tanfelügyelői tolnokságra;
4. vasuti, távírói és postatiszti tanfolyamra, illetve ez állásokra;
5. mérnök-ségi és fölmérési növendéki állásra;
6. számvevőségi- és ellenőrző tisztviselőségre;
7. állami, illetve köztörvényhatósági pénztári, adóhivatali tisztségekre;
8. dohányárus, raktári és oszáltyorszájateki tisztviselőségre (Az 1883. évi I. t.-c. 19. §-a kivételesen a polg. isk. hat osztályt végzetek előtt is megnyitja ez állásokat);
9. iskola, közművelődési, színházi, gondnoki, kezelő számtiszti állásra;
10. fegyintézeti és kerületi börtöni ellenőri és gondnoki állásra;
11. zálogházi igazgatói, ellenőri, könyvelői, pénztárosi és számtiszti állásokra;
- b) a magán, társulati tisztviselői állások közül mindazokra, melyekhez főiskolai tudomány nem szükséges. Jogosítson a teljes hétosztályu polgári fiuiskola: 1. a bányászati; 2. az erdészeti; 3. a gazdasági; 4. a kereskedelmi; 5. az állatorvosi; 6. a katonai és 7. a tengerészeti akadémiákra és végül 8. a gyógyszerészeti tanfolyamra való fővételeire.

IRODALOM.

A karmelita-zárda kiadóhivatalába *Győrött kaphatók*: *Szent Skapuláré* oktató s imádságos könyv. II. kiad. P. Semmer Imrétől. Füzve 30 kr. Csinosan kötve 55 kr. Váson dískötés 1 frt 5 kr. Párnázott borjubőr 3 frt. Skapuláré-cédula, magyar, német, lot nyelvben, darabja 2 kr, 100 drb. 1 frt 80 kr. Skapuláré-ének, darabja 1 kr, 100 drb. 80 kr. Szent skapuláré, drb. 8 kr. Selyemből drb. 25 kr. *Szent órák* vagyis kis zsolozsma és imakönyv P. Haas Ágostontól. Vásonkötés 35 kr. Chagrain bőrkötés aranyfűzővel 1 frt (2 int.) — Párnázott borjubőr 2 frt 50 kr. *Lelki emlékmondatok* Szent Terézia és keresztieszent János irataiból. P. Semmer Imrétől. Csinos vásonkötésben 55 kr. *Keresztieszent János élete* P. Ágostontól. Füzve 30 kr. Kötve 50 kr. Szent József-társulati könyvecske, magyar és német nyelvben, drb. 2 kr. 100 drb. 1 frt 80 kr.

Igazságszolgáltatás.

A nagyvárad kir. tábla elintézt ügyei.

Polgári tanács.

Előadó: *Fráter Imre*.

1477. Isaáky György — a krasznaménesi urb. legelő — megvált,

1810. Fráj Mihály és társai — Popa Ilona és társai — részben megv.

Előadó: *Dr. Marienescu Athanas*.

1863. Szilágyi Lajos — Bass Rozália — h. hagyva.

1866. Faur Gábor — Vancsa Anna — h. hagyva.

1880. Kaufmann Gusztávné — Kaufmann Gusztáv — h. hagyva.

1892. Mercz Eszter — Dékány Péter — h. hagyva.
 1936. Bádon Ferencz — Récei Ilona — h. hagyva.
 1837. Füzési István — Bagdi Juliánna — r. megvált.
 1939. Szabó Gábor — Balogh Mária — h. hagyva.
 1983. Simkó Imre — Barna Jozefa — rendelet.
 1986t Tornea Lajos — Reteg Eszter — h. hagyva.
 2006. Radulj Róza — Papp Sándor — helyb. hagyva.
- Előadó: *Bócz Géza.*
1505. Armos Dániel — Armos Pál — feloldva.
 2294. Orosz Péter s. t. hagyatéka — megváltoztatva.
 2296. Dallegrin Pasquall hagy. — h. hagyva.
 2367. Léderer Simon hagy. — rendelet.
 2419. Id. Molnár András hagy. — megsemmisítve.
 2420. Seregi Erzsébet hagy. — rendelet.
 2540. Gyöngyösi takarékpénztár — Grósz Henrik — megváltoztatva.
 2541. Onodi Jenő — Vajda Bálint s neje — részben megvált.
 2558. Földányi Mihály — Domsa György — visszautasítva.
 2560. Burlea Mojsza hagyatéka — helyben hagyva.
- Büntető tanács.
- Előadó: *Pognár Dénes.*
2682. Márton Jánosné s. t. orgazdaság — rendelet.
 2688. Horváth Rozália testi sértés — helyben hagyva.
 2718. Gaicza Zaharil hat. ell. erőszak — h. hagyva.

SPORT.

Agarverseny B-Ujfaluban. A szombat és vasárnap Berettyó-Ujfaluban megtartandó agarverseny iránt igen szép érdeklődés mutatkozik. Sokan készülnek kimenni e *szép sport* megtekintésére. A rendező bizottság mindent elkövet a *verseny* sikere érdekében. A mint értesülünk, a verseny napokon este 6 órakor B-Ujfaluba nagy vendéglőjében társas estebéd lesz, melyet táncmulatság követ.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMO.

Németből: Gusztáv.

41

A mit az emberek szétválasztottak, azt Isten újra összekötötte. A multiról csak nagy elővigyázattal és figyelemmel beszéltünk, a hercegnőről ellenben annál többet és nagyobb örömmel hallottam Melaniától, hogy a hercegnőt a legközelebbi napokban Flórenczbe várják. Tehát ismét láthatom a jó öreg! De mennyivel nagyobb volt örömöm, mikor haza értünk a szálloda elé. Fent valaki kihajolt az ablakon, mikor meglátott, öröm kiáltás tört elő kebléből. A én kis Ninusom volt. Milyen örömmel szaladt le a lépcsős karjaim közé.

XVII. FEJEZET.

Ezután nap nap után mindég találkoztunk. Ők nagyon szerettek engem, én is nagyon megszerettem őket. Igazán két hősiesség volt. És épen ezért nem csodálkoztam, hogy míg nem volt tapasztalatuk, boldogtalanok voltak, most pedig, mivel, van, boldogok.

Egyik este a szomszédságba kocsiztunk egy kis kirándulásra.

Az Arno Völgye gyönyörű volt — miként a szép álom. — Egészen el voltam merülve a csodálkozástól, mikor az egyik kereszt uton kocsi jött velünk szembe. Ilonka felsikoltott, a jövő kocsiból szintén ilyesmi hallatszott.

Két hölgy ült benne — a hercegnő és unoka huga a szép Aloisia. A hercegnő előbb megismert bennünket.

— Miklós! — kiáltott — édes Melaniám!

Leugrottam a kocsiról, hozzá siettem, szinte megvakított a viszontlátás öröme.

— Ah kedves jó hercegnő! minő szerencse! — Milyen jó szinben van! Mindig fiatal, mindig szép! — Kezet csókoltam.

— Hízeltél . . . én is nagyon örvendek, hogy láthatom önöket . . . felelt oroszul és mindkét arczomat megcsókoltam.

Ez az asszony, ez a hercegnő valóságos boszorkány, az alatt a két év alatt, a mióta nem láttam, legalább is tíz évvel fiatalabb lett, negyven, ötven évesnek nézett ki.

— Beszélnem kell magával Miklós — szólt — unoka hugomnál Aloisia grófnőnél lakom. — Jöjjön el holnap reggel, azonban egyedül. Kedves Olga — egyik igen kedves barátom, kiről már nagyon sokat beszéltem, Nikolajewna Olga (tulajdonképen így hívták hugát.)

Kölesönös üdvözlés következett a bemutatásra és azután együtt siettünk haza, hogy a grófnőnél teázassunk.

Másnap pontosan megjelentem a hercegnőnél. Egészen beburkolva ült egy nagy karosszékekben a kályha előtt, lábait a kályha fölé nyújtotta, mintha melegednék, pedig bele sem volt gyujtva.

— Ah Miklós! — szólt — kezeit csókra nyujtva, igazán semminek nem örülök annyira, mint hogy magával találkoztam és ismét kibeszélhetjük magunkat. — Uljön le csak ide mellém. . . Itt nagyon kényelmes lesz. Hugom így szereti. Nagyon jó lélek és híres szépség.

Mig beszélt, tekintetem egy márvány szoborra esett.

— Ugy úgy jól nézze meg, rendkívüli feltűnést keltett a párisi kiállításon.

— Eragadó! — szóltam közbe.

— Hugom nem mehet ki az utcára, mindenütt hőkölnek neki, udvarolnak neki, igazán gálánt emberek ezek az olaszok, van izlésük mondhatom. — Madre de Dios! O ta bellissima Signora! — így megy az véges végig az utcákon, persze, ő nem igen ad rá.

De hát üljön le már. Most ugyan jó szinben van barátom! — a házasság úgy látszik jót tesz önnek — az hiszen nem esoda, olyan szép és kedves felesége van.

Nagyon jól választott, értelmes ember . . . hát Melania . . . ugyan üljön le már, most róla akarok önnek beszélni.

Lassan leültem.

— Hallja Miklós! folytatta a hercegnő egy folytában — én még most is nagyon érdeklődöm a bárónő iránt — lányomként szeretem. Azt hiszem, hogy most már boldog, mit gondol? Beszéljen őszintén.

— Én azt hiszem, — feleltem végre szóhoz jutva, — hogy nem csak boldog, hanem boldogsága állandó is lesz.

(Folyt. köv.)

TÁVIRATOK.

A nemzetipárt és az obstrukció.

Budapest, október 19. (Saj. tud. táv.) A nemzeti part két napon tanácskozott, hogy a jelenlegi parlamenti helyzetben minő magatartást kövessen. Ma végre határozatlan ment, hogy a *kormány ellen a legerélyesebb küzdelmet fogják felvenni.*

A király részvéte.

Gödöllő, október 19. (Saj. tud. táv.) *König* udvari tanácsos a király részvétét táviratilag tudatta a nagyszabeni metropolitai szentszékekkel.

Nemzetiségi ifjak ellen.

Budapest, okt. 19. (Saját tud. táv.) Bánffy miniszterelnök utasította Wlassics minisztert, hogy a kolozsvári tót nemzetiségi ifjak ellen a legerélyesebben járjon el. A miniszter ennek folytán utasította a tanári kart, hogy a szigoruan büntesse a hazafiatalan ifjakat.

Öngyilkosság a kigyósi kastélyban.

Kigyós, október 19. (Saj. tud. táv.) *Wenkheim* József gróf, *Wenkheim* Frigyes gróf fia öngyilkos lett. További részletek a megdöbbentő esetről lapunk zártáig még nem érkeztek.

Pestis halál Bécsben.

Bécs, október 19. (Saj. tudós táv.) A bécsi közpórház laboratóriumában a vétkes vigyázatlanság nagy szerencsétlenségnek lett okozójává *B a r i s c h* nevű szolgálta, ugyanis pestis bacilusokkal dolgozván, ezt elkapta és meghalt. Az egész városban e miatt nagy a pánik.

Az osztrák kiegyezési bizottság ülése.

Bécs, október 19. (Saját tud. táv.) A kiegyezési bizottság ülésének végén *Dzieduszycki* képviselő azt indítványozta, hogy az egyes kérdések tárgyalására három albizottságot válasszanak, amelyeknek mindegyike 14 tagból álljon s amelyekben az ellenzéknek megfelelő képviselet biztosítottatik. A bizottság elnökének valamennyi bizottságban tanácskozási joga legyen. Végül a vita berekesztését indítványozta, amit a bizottság 23 szavazattal el is fogadott.

Vilmos császár Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, október 19. Midőn a német császári pár a perai német iskolába ment, az uton zajos »Hurrá« és egyéb kiáltásokkal üdvözölték. A német nagykövet előre sietett a császári pár fogadására és az iskola bejáratánál az iskolai előjáróság élén üdvözölte a felségeket. *Vilmos* császár behatóan kezdezősködött az iskola fejlődéséről és egyebek között örömet fejezte ki a fölött, hogy az iskola daloskönyvében a török nemzeti himnust, az ugynevezett *Hamidie-indulót* találta, mire azonnal rázenditettek erre a dalra. Visszamenet a perai uton zajos ovációkban részesült a császári pár. Este 7 órakor a *Jildiz-kioszkban* 120 teritékes diszebéd volt a császári pár tiszteletére; a felségeken kívül részt vett az egész kíséret, valamennyi miniszter és főbb állami és udvari méltóság, a német nagykövetség és a német konzulátus valamennyi tagja nejeikkel és a török szolgálatban álló németek. Az ebédet három asztalnál szolgálták fel. A szultán, aki a fekete-sasrenddel diszitett tábornagyi egyenruhában jelent meg, az asztalfőn ült. Jobbján a császárné foglalt helyet, balján *Vilmos* császár az első testőrgyalogsági ezred egyenruhájában az *Imthyas-renddel*. A szultán nagyon élénken társalgott a császári párral. *Pohárköszöntőt* nem mondtak. Ebéd után a felségek megtekintették a tűzijátékot és az egész kioszk kivilágítását. A főhomlokzaton, a mecsettel szemben ez a figyelemre méltó török felirat állott: »E l j e n V i l m o s c s á s z á r!« Az ebéd előtt *Vilmos* császár átadta a szultánnak *I. Vilmos* császár és *Augusta* császárné szobrát.

Tüntetés a francia hadsereg mellett.

Páris, október 19. A marne-megyei *société amical* tegnap este *Bourgeois* miniszter és *Valle* belügyi államtitkár, továbbá *Chauvine* és *Mourlan* tábornokok tiszteletére ünnepélyt rendezett. A megyebeli hölgyek bankettet adtak. *Chanoine* hadügyminiszter gyöngékedése miatt nem

vett részt a lakomán. Valle pohárköszöntőjében azt mondta, hogy a polgári hatalom képviselői mellett egy tábornokot látván, abban újabb bizonyágát találja annak, hogy azok a kapcsok, amelyek a hadsereget Franciaországhoz és a köztársasághoz fűzik, felbonthatatlanok. Az összeesküvésről szóló hírekre célozva, tréfásan mondta Valle: »Meg vagyok győződve, hogy sem önök, sem mi nem ijedtünk meg egy pillanatra sem.« Azután Bourgeois miniszter szólalt fel és pohárköszöntője végén a következő szavakkal fordult Mourlan tábornokhoz: »Az Ön egészségére iszom, tábornok, a hadsereg egészségére, amelyet szeretünk és tisztelünk s amelyre minden reményünket alapítjuk.« Mourlan tábornok azt válaszolta erre, hogy a polgárság és a katonaság között bizonyos eszmeközösség létezik, mely a honnak való szolgálatot biztosítja. A hadsereg és a nemzet felbonthatatlan egyetértésére üríti poharát. (Magy. Táv. Ir.)

A miniszterelnök lemondása.

Páris, október 19. A »Matin« szerint B r i s s o n miniszterelnök belefáradt a kormányzásba és kész volna lemondani. Minisztertársai állítólag már új kormányjelöltet keresnek. Jelöltül B o u r g e o i s minisztert emlegetik.

A hivatalos czáfolatok dacára az »Echo de Paris« és a »Parisiene« ismétlik, hogy a touloni arzenálban fontos előkészületeket tesznek. (Magy. Táv. Ir.)

A Picquart-ügy.

Páris, október 19. A »Petit Republicain« jelenti, hogy a »Picquart-ügyben« nemsokára befejezik a vizsgálatot. Labori azután haladéktalanul érintkezésbe léphet Picquart-tal. (Magy. Táv. Ir.)

Az anarkisták.

Alexandria, október 19. Az anarkisták ellen megindított rendőri vizsgálatot már befejezték. Az olasz konzulátus részéről megindított nyomozás egyre halad. Tizenöt embert letartóztattak. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Szeszfőzői tanfolyam gazdatisztek és szeszgyártulajdonosok számára.

A kassai m. kir. gazdasági tanintézetben f. évi december hó 5-től 20-ig szeszfőzői tanfolyam tartatik szeszgyártulajdonosok és gazdatisztek részére. Ezen tanfolyam fe'adata megismertetni a résztvevőket a szeszgyártás terén felmerült újabb vívmányokkal, az ellenőrző vizsgálatok végrehajtásával s a moslék értékesítésével. Ezen tanfolyamon részt vehet minden szeszgyártulajdonos és gazdatiszt, aki legkésőbb 1898-ik évi november hó 25-ig, a kassai m. kir. gazdasági tanintézet igazgatóságánál ebbeli szándékát levélben bejelenti. A tanfolyam csakis az esetben fog megtartatni, ha legalább is három résztvevő jelentkezik. A jelentkezők a tanfolyam megtartása, vagy meg nem tartásáról a jelentkezési határidő leteltével azonnal értesítetnek. Tandij 20 frt.

Budapest, 1898. évi október hó 10-én.

A földmivelésügyi m. kir. miniszterium.

Szeszfőzői tanfolyam.

A kassai m. kir. gazdasági tanintézetben nyolcz hétre terjedő szeszfőzői tanfolyam rendeztetik. E tanfolyam 1899-ik évi febr. hó 1-én

veszi kezdetét. Célja ezen tanfolyamnak mezőgazdasági szeszgyárak részére szeszfőzőket gyakorlatilag és elméletileg kiképezni. A tanfolyamon részt vehet az, aki okmányokkal igazolni képes, hogy valamely szeszgyárban már huzamosabban alkalmazva volt, a ki a magyar nyelvben járatos, írni, olvasni és számolni tud és ezt bizonyítványokkal, esetleg felvételi vizsgával igazolni képes. A tanfolyamra legfeljebb 15 jelentkező vehető fel s előnyben részesülnek azok, akik gépkezelői szakvizsgát is tettek. A tanfolyamra jelentkezők a szeszgyárban előforduló összes munkálatokat végezni kötelesek; kötelesek továbbá a szeszgyártás elméletéből tartott előadásokat szorgalmasan látogatni, a szeszgyártáshoz szükséges vizsgálati módok elsajátítása végett a laboratoriumi munkálatokban részt venni. A tanfolyam befejezésével a jelentkezők gyakorlati és elméleti vizsgát tesznek, a melynek eredményéről a szaktanár és a szeszfőző által aláírt és az igazgató által ellenjegyzett bizonyítványt nyernek. Tandij és vizsgadíj fejében minden jelentkező a beiratás alkalmával 22 frtot, a netalán szükséges felvételi vizsgáért pedig 8 frtot tartozik fizetni. A jelentkezők élelmezésükről és lakásukról saját maguk tartoznak gondoskodni. Szóbeli vagy írásbeli jelentkezéseket 1899-ik évi január hó 15-ig elfogad a kassai m. kir. gazdasági tanintézet igazgatósága.

Budapest, 1898. évi október hó 10-én.

A földmivelésügyi m. kir. miniszterium.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, október 19.	
Buza őszre	9.28
Buza tavaszra	9.14
Uj tengeri	4.66
Tengeri augusztusra	—
Rozs őszre	7.78
Zab őszre	5.81

Értéktőzsde.

Budapest, október 19.	
Az irányzat nyugodt.	
Osztrák hitel	352.30
Magyar hitel	375.50
Allamvasut	348.—
Salgótarjáni	620.32
Wagon-kölcsön	256.—
Villamos vasut	228.—
Magyar leszámítoló	262.50
Iparbank	104.25
Budapest közuti	358.—
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	252.50
Magyar jelzálog	250.25

Bécs, október 19.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	353.25
Magyar hitel	380.—
Allamvasut	351.37
Birodalmi márka	58.88

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. október 19-én

Magyar aranyjárdék 4%	100.—
Magyar koronajárdék	19.70
Magyar vasuti kölcson aranyban 4,0%	98.—
Magyar vasuti kölcson ezüstben 2,1%	120.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.25
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.40
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcson	161.50
Tiszabályaózi és szegedi sorsjegyek kölcson	139.—
Osztrák járdék papírban	101.—
Osztrák járdék ezüstben	101.90
Osztrák járdék aranyban	120.50
Osztrák korona járdék	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	140.50
Osztrák magyar bankrészevény	900.—
Magyar hitelbankrészevény	311.50
Osztrák hitelintézeti részevény	356.30
Páris vista	359.50
Német birodalmi márka	951.—
London vista	588.20 1/2
Páris vista	121.52 1/2
20 márkás arany	11.75

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nyomatott lapulajdonos: Szent-László-nyomda részvénytársaság nyomdájában Nagyváradon.

STEIN S. keztyü és mieder üzlete Nagyváradon.

Van szerencsém a m. t. közönség becses tudomására hozni, hogy Nagyváradon, Fő-utca, Bazar épületben levő keztyü üzletemhez

válfüző (mieder) termét

rendeztem be.

A füzök nőm, szül. Pollák Hermina felügyelete alatt fognak készülni, kinek Budapesten, a Bécsi-utcában 6 éven át elsőrendü füzőterme volt, hol is alkalma lévén oly bő tapasztalatokat szerezni, hogy a legfinomabb izlésnek megfelelő és bármely formájú füzőt a legpontosabban képes elkészíteni.

A t. hölgyközönség legjobban tudja, mily előnyököt biztosít ugy **egészségi szempontból** mint a ruha készítésénél egy pontosan a test kívánsága szerint készített füző, miért is azon szives kéressel fordulok a m. t. hölgyközönséghez, hogy szerencsétlenségem b. megrendelésükkel és vagyok magamat szives jóindulatába ajánlva

teljes tisztelettel

STEIN S.

Külön próbaterem!

A nagyközönség nyilatkozata.

Hálairat Amerikából.

Az eredeti levél másolata szószerint magyarra fordítva!

Wilhelm Ferencz gyógyszerész urnak Neunkirchen, Alsó-Ausztria.

New-York, 1898. május 18.

Kedves Uram!

1895. november 12-én a rheuma annyira erőt vett rajtam, hogy kénytelen voltam ágyba feküdni. Nyolcz hónapon át merev állapotban fekvé mozogni sem bírtam. 175 lbs-ról 137 lbs-re fogytam le azon irtózató fájdalmakban, mit ez idő alatt szenvedtem. Minden gyógykezelést megpróbáltam, eredménytelenül. Electr. kenőcs, török fürdők stb., az orvosok minden képzelhető módját megpróbáltam s még csak jobban sem éreztem magam, ugy hogy kezelő orvosom maga kidobott pénznek nevezte amit gyógykezelésre költöttem.

Idők multán egyik barátom látogatott meg, aki említést tett előttem a **Wilhelm-féle rheuma-és csúz-ellenes vértisztító** theáról, mint a rheuma egyik nélkülözhetetlen gyógyszeréről. Elmondottam neki, mint próbálkoztam már egyéb szerekkel s hogy kevés bizalmam van már.

Ugy látszik jobb sejtéimem diktálta, hogy Önhöz fordultam, mert még reméltem kissé, hátha van segítség, mely engem gyógyít. És ime meggyőződtem, hogy csakugyan van ily segítő.

Nem lehet szavakkal elbeszélni azt a szenvedést, mely különösen az utolsó 3 évben gyötört; de most már semmi bajom nincs és e pillanatban azt hiszem, hogy megifjádok, a világ minden kincsénél többre tartva **Wilhelm köszvény-és csúz-ellenes vértisztító theáját**.

Egyuttal sziveskedjék számomra posta-fordulatával 1 tuczatot (12 csomag) küldeni a nevezett köszvény- és csúz-ellenes vértisztító theából.

Egyébként önnök jó egészségét, hosszú életet kívánva, maradtam tisztelettel

Gordon M. József,

New-York, Orchard st. 179. Egyesült-Államok, Amerika.

Kapható minden gyógyszerertárban.